

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 02/10/2025 15:01
Sayı: E-120.07.03-1710141
2025 AİLE YILI

Sayı : E-85112434-610-7293581

Konu : Soru Önergeleri

7/28135-28136 GK 16

7/28449 } GK 166
7/28452 }

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı)

7/28991 } GK 176
7/28993 }

- İlgi : a) 21.05.2025 tarihli ve 43452547-120.07.04/E.1630684 sayılı yazınız.
b) 28.05.2025 tarihli ve 43452547-120.07.04/E.1636504 sayılı yazınız.
c) 13.06.2025 tarihli ve 43452547-120.07.04/E.1643995 sayılı yazınız.
ç) 17.06.2025 tarihli ve 43452547-120.07.04/E.1646034 sayılı yazınız.

7/29204 GK 179

İlgi yazılar ekinde yer alan soru önergelerine ilişkin Bakanlığımızca hazırlanan cevaplar Ek'te sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Nuri ERSOY
Bakan

Ek: Liste ve Cevaplar (14 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Doğrulama Kodu: 71A95A1F-518A-44BD-A2F0-9380BDBE97C4 Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/ktb-ebys>
Cumhuriyet Bulvarı No: 4 Ulus Altındağ / ANKARA
Telefon No: (312) 470 8000 Belge Geçer No: (312) 470 5131
<http://www.ktb.gov.tr> <http://sgb.ktb.gov.tr>
KEP Adresi : kulturveturizmbakanligi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Hülya
TANRIVERDİ
İşletme İşçisi
Telefon No: (312) 470 50 07

**MUĞLA MİLLETVEKİLİ SAYIN DOÇ. DR. SELÇUK ÖZDAĞ'IN 7/28135 ESAS
SAYILI SORU ÖNERGESİNE BAKANLIĞIMIZCA HAZIRLANAN CEVAP**

Bakanlığımız (Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü)'ca;

British Museum, özellikle kolonyal dönemde dünyanın pek çok yerinden toplanan eserlerle oluşturduğu koleksiyonu nedeniyle meşruiyet tartışmalarının odağında yer alan bir kurumdur. Koleksiyonunun önemli bir bölümü çevrimiçi olarak erişime açık durumdadır. Bakanlığımız uzmanları tarafından, ülkemiz kökenli kültür varlıkları titizlikle takip edilmekte ve köken araştırmaları sistematik biçimde yürütülmektedir. Bu çerçevede, British Museum koleksiyonu ve erişilebilir kataloğu da Bakanlığımızca düzenli olarak izlenmekte ve incelenmektedir.

Ülkemizden yasa dışı yollarla yurt dışına çıkarılan kültür varlıklarının iadesine yönelik çalışmalar, yalnızca arkeolojik ve tarihi verileri değil, aynı zamanda mülkiyet belgelerini de içeren kapsamlı bir köken araştırmasını gerektirmektedir. Bu doğrultuda, her iade dosyasında, eserlerin nasıl elde edildiği ve ülke dışına nasıl çıkarıldığına dair mümkün olan en ayrıntılı araştırmalar yapılmaktadır.

Kültür varlıklarımızın korunması ve yasa dışı olarak yurt dışına çıkarılanların iadesi amacıyla gerekli girişimlerde bulunmakla görevli olan Bakanlığımızca, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü bünyesinde 2020 yılında Kaçakçılıkla Mücadele Daire Başkanlığı kurulmuştur. Bu yeni yapı, daha önce tek bir şube müdürlüğüyle yürütülen faaliyetlerin etkinliğini artırmak üzere üç ayrı şube müdürlüğü ile güçlendirilmiştir. Daire Başkanlığı uzmanlarınca, dünya çapındaki sanat ve kültür varlığı piyasası, müze koleksiyonları, müzayede ve galeri katalogları düzenli olarak takip edilmektedir.

Türkiye kökenli olup da çalıntı olduğuna ya da yasa dışı yollarla yurt dışına çıkarıldığına dair yeterli veri ve kanıt elde edilen eserler için Dışişleri Bakanlığı aracılığıyla iade süreçleri başlatılmaktadır. Ayrıca, kaçakçılığın yoğun olduğu bölgelerde adli ve kurumsal arşiv taramaları ile saha araştırmaları gerçekleştirilmekte; birinci elden kanıt ve tanıklıkların değerlendirilmesine de özen gösterilmektedir.

Bunun yanında, 18. ve 19. yüzyıllarda bazı eserlerin diplomatik anlaşmalar çerçevesinde yurt dışına götürüldüğü de bilinmektedir. Bu gibi durumlarda ise kurumlar arası iyi niyete dayalı, gönüllülük esaslı bir diyalog ortamı oluşturulması için çaba gösterilmektedir.

British Museum'da yer alan Türkiye kökenli eserler arasında, döneminde ilgili otoritelerden izin alınarak götürülmüş olanlar bulunduğu gibi, izinsiz yollarla çıkarılmış eserler de mevcuttur. Bakanlığımız tarafından bu eserlerin iadesine ilişkin

talepler, farklı tarihlerde ilgili muhataplara iletilmiştir. Ancak British Museum'un, evrensellik iddiası çerçevesinde tüm ülkelerden gelen iade taleplerine sistematik biçimde olumsuz yanıt verdiği bilinmektedir.

Öte yandan, geçtiğimiz yıllarda söz konusu müzede yaklaşık 2.000 eserin kaybolduğuna dair basında yer alan haberlerin ardından Bakanlığımız süratle harekete geçmiş ve Müze Yönetiminden; Türkiye kökenli eserlerin kanuni koruyucusu sıfatıyla, koleksiyonlarında yer alan ülkemize ait parçaların tam ve eksiksiz biçimde müze envanterinde bulunup bulunmadığının teyit edilmesi ve başta Nereidler Anıtı, Mausoleum, Knidos Aslanı, Harpy Anıtı parçaları, Samsat Steli, Kargamış ve Troya kökenli eserler ile Iphigenia betimli Kantharos ve floral motifli iki skyphos olmak üzere tüm eserlerin iadesi talep edilmiştir.

British Museum, koleksiyonunda dünyanın dört bir yanından elde edilmiş eserleri barındırmaktadır. Müzeye özgü olarak hazırlanan ve iade süreçlerinin önüne geçmeyi amaçlayan kuruluş kanunu, günümüzde ülkemiz dahil birçok köken ülke tarafından eleştirilmekte; bu kanuna dayanılarak reddedilen iade taleplerimiz de kamuoyu nezdinde protesto edilmektedir. Ülkemiz gibi mağdur durumda olan diğer ülkelerle iş birliği içerisinde hareket edilmekte; bu doğrultuda, öncelikle İngiltere'de yürürlükte olan ilgili yasal düzenlemenin değiştirilmesi yönünde uluslararası kamuoyu baskısının artırılması hedeflenmektedir.

2002-2025 yılları arasında ülkemizden yasa dışı olarak çıkarılmış olup iadesi sağlanan kültür varlığı sayısı 13.290'dır. Bu eserlerle ilgili ayrıntılı bilgiye; <https://kvmgm.ktb.gov.tr/TR-44470/yurt-disindan-iadesi-saglanan-eserler.html> adresinden ulaşılabilmektedir.

Kültürel varlıklarımızın yurt dışına kaçırılmasının önlenmesi amacıyla, Bakanlığımız tarafından merkez ve taşra teşkilatları aracılığıyla çok yönlü tedbirler alınmaktadır. Bu kapsamda, İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve Ticaret Bakanlığı Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü ile iş birliği içinde, kaçak kazılar ve kültür varlığı kaçakçılığına yönelik ülke genelinde koordineli çalışmalar yürütülmektedir.

Kültür varlığı kaçakçılığına, kültür varlığı bulmak amacıyla kaçak kazı yapıldığına ya da izinsiz define araştırıldığına ilişkin iletilen çeşitli ihbar ve başvurular ivedilikle değerlendirmeye alınarak, kolluk birimlerine yönlendirilmekte, bu suretle pek çok olaya erken müdahale edilmesi sağlanmaktadır.

Kaçak kazıların ve kültür varlıklarına yönelik tahribatların önlenmesi için kolluk birimleri tarafından kültür varlıklarının bulunduğu alan ve çevresinin düzenli devriye kontrolleriyle denetlenmesi caydırıcı olup yasa dışı girişimleri önemli ölçüde azaltmakla beraber, faillerin yakalanmasını da sağlamaktadır.

Bununla beraber Bakanlığımıza bağı antik kentlerin ve ören yerlerinin güvenliğini artırmak amacıyla kapalı devre kamera sistemleri kurulmakta ve bu alanlarda gece-gündüz esaslı güvenlik görevlisi istihdam edilerek tedbirler alınmaktadır.

Kültür varlıklarımızın ait olduğı topraklarda korunarak gelecek nesillere aktarılması amacıyla yürütölen çalışmalar içerisinde eğitim-farkındalık faaliyetleri önemli bir yere sahiptir. Kaçakçılıkla Mücadele Daire Başkanlığının 2020 yılında kurulmasıyla kültür varlıklarımızın ait olduğı topraklarda sürdürülebilir şekilde korunmasını sağlayacak gönüllü ve istekli toplumsal bilincin yaygın şekilde yerleştirilmesi ve bu bilincin kuşaklar arasında aktarımını sağlamayı hedefleyen kalıcı, etkili ve sürdürülebilir nitelikte projelerin hayata geçirilmesine yönelik çalışmalar kararlılıkla yürütölmektedir.

Kültür varlığı kavramı ve bu kavramın hayatımızdaki yeri nedir? Günümüzle ve gelecekle bağlantısı nelerdir? Kültür varlıkları korunmasaydı ne olurdu ve neden bir meta olarak görölmemeli? Bu alanda toplumda doğru bilinen yanlışlar nelerdir? gibi soruların toplumun her kesiminde karşılık bulacak cevaplarını hazırlamak ve uygun içeriklerle hedef kitleyle buluşturmak, eğitim- farkındalık çalışmalarının ana eksenini oluşturmaktadır.

Matbu eğitim programlarından ziyade hedef kitlenin ihtiyaçları ve ilgi alanları dikkate alınarak özel içerikler oluşturulmakta, örgün eğitimdeki çocuk ve gençlere; bilgi yarışması, hikâye kitabı, çizgi roman, masal, gölge oyunu, web sitesi gibi içeriklerle kültürel miras alanında birçok bilgi basit ve anlaşılır anlatım tarzıyla aktarılırken bir yandan da kültür varlığı kaçakçılığının hırsızlık olduğı, kültür varlıklarına zarar vermenin suç olduğı vurgulanmaktadır.

Ayrıca, kamuoyunda farkındalık yaratmak amacıyla TV ve radyo spotları, afişler, sergiler hazırlanmakta; kaçak kazıların yoğunlaştığı alanlarda yaşayan halkla "Köy Sohbetleri" adlı projeyle bir araya gelinmektedir. Bu ziyaretlerde, kültür varlıklarının korunmasının önemi, kaçak kazıların kültür varlıklarına verdiği zararın boyutu anlatılırken bu suçun masum bir suç olmadığı mesajı verilmektedir.